

Ústav filosofie a religionistiky FF UK

Posudek magisterské práce

**Živá hrdla Předdějin:
pokus o re-konceptualizaci biblických zvířat v textu Gen 1-11
skrze analýzu konceptu biblické oběti**

Autor: Bc. Jan Černín

Vedoucí: Martin Pehal, PhD.

Oponent: doc. Radek Chlup, PhD.

1) Struktura argumentace: 8/8

Je výklad srozumitelný? Je na každém místě zřejmé, co chce autor/ka říci a proč to říká právě nyní? Je práce přehledně členěna a splňuje cíl, který si autor/ka vytknul/a?

Shrnutí struktury práce:

Cílem práce je prozkoumat pojetí zvířat v biblickém textu, konkrétně v Genesis 1–11. Autor upozorňuje na problematičnost moderního termínu „zvíře“ v kontextu biblického myšlení a vytýčuje záměr nahlížet na text skrze koncepty analogismu a analogického myšlení. Autor zkoumá přístup *Animal Studies* (AS) a vztah člověka a zvířete v hebrejské bibli. Zdůrazňuje, že biblické texty neoperují se stejnými kategoriemi jako moderní společnost a poukazuje na rozlišování živých bytostí skrze odlišný způsob myšlení. Lynn White je představen jako ústřední kritik, jenž spojil západní ekologickou krizi s křesťanským myšlením, což, podle něj, vedlo k oddělení člověka od přírody. Autor kritizuje Derridovu a Grossovu postmoderní interpretaci zvířat v biblickém kontextu a přináší argumenty proti jejich pojetí. Problém naturalismu je diskutován v návaznosti na koncepty ontologického obratu. Klíčovou částí práce je představení analogismu podle Mary Douglas a Philippa Descoly, který autor klade do kontrastu k naturalismu. Ontologický obrat je v práci vysvětlen jako zásadní filosofická pozice, která umožňuje nahlížet na svět biblických textů odlišně. Autor používá Descolovy koncepty k demonstraci odlišného způsobu uspořádání světa v biblických textech, přičemž biblické pojetí oběti a její role v analogistických systémech je prezentována jako ústřední prvek. Autor se dále věnuje analýze oběti podle Jonathana Klawanse a Kena Stonea, kteří oběť v biblickém textu interpretují jako podmínku násilí podmíněného péčí. Teoretické části práce průběžně doplňuje tzv. „exkurzy“, v nichž se snaží na analýze konkrétních částí biblických textů ilustrovat teoretické jednotlivé koncepty.

Obecná charakteristika:

- Téma je aktuální a relevantní a dobře propojuje religionistický i filosofický aspekt tématu.

Ústav filosofie a religionistiky FF UK

- Cíle práce jsou jasně formulovány a dobře rozpracovány v rámci stanovené problematiky.
- Teoretický rámec, resp. jeho aplikace je originální.
- Metodologie je dobře zvolena, a autor kombinuje teoretické přístupy s analýzou biblického textu.
- Práce je logicky strukturována s jasně definovanými kapitolami a exkurzemi, které pomáhají rozvést jednotlivé teze.
- Autor pečlivě vysvětluje základní koncepty a dobře propojuje teoretickou část s analýzou biblických textů.
- Kapitoly jsou dobře propojeny a každá sekce přispívá k dosažení celkového cíle práce.
- Argumentace je podpořena bohatou sekundární literaturou, která je relevantní a dobře zpracovaná.
- Autor přináší nový pohled na starozákonní texty a přehodnocuje tradiční interpretace.
- Analýza je přesvědčivá, originální a otevírá další možnosti výzkumu.

Autor vykazuje hluboké porozumění tématu a používá přesný odborný jazyk. Výklad je logicky strukturovaný a podporován důkladným teoretickým rámcem, zejména v oblastech filosofie a biblických studií. Autor se opírá o široké spektrum zdrojů a odborných prací, což jeho argumenty činí přesvědčivými. Veškeré základní koncepty, jako jsou „analogismus“, „oběť“ či rozdíl mezi naturalismem a analogismem, jsou dobře definovány a zasazeny do širšího kontextu. Práce má jasný směr a argumentace je obecně konzistentní. Autor vždy uvádí, proč zavádí určitý teoretický koncept a jaký je jeho význam v kontextu analýzy biblických textů. Postup od obecných konceptů ke konkrétním interpretacím je logický, což umožňuje sledovat myšlenkovou linku. Čtenář si může snadno uvědomit, jaký je cíl každé části práce a jak jednotlivé části přispívají k celkovému závěru. Struktura práce je obecně přehledná a autor jasně rozděluje kapitoly na teoretickou a praktickou část. Zvláště dobře fungují exkurzy, které pomáhají čtenáři orientovat se v širším kontextu analyzovaného textu. Cíl práce, tedy analyzovat koncept biblické oběti a vztah lidí a zvířat v Genesis 1-11 skrze analogické myšlení, je konzistentně sledován a splněn.

Problémy:

Text je komplexní a velice hutný. To není problém sám o osobě (viz výše), nicméně určité čtenáře nutně odradí, což je škoda. Toto by se mohlo oslabit, kdyby autor dokázal ilustrace teoretických konceptů skrze analýzu biblických textů, jež jsou nyní uvedeny v exkurzech, organičtěji včlenit do teoretických, výkladových částí.

2) Formální úroveň: 8/8

Ústav filosofie a religionistiky FF UK

Pracuje autor koherentně se zkratkami, syntaxí bibliografických odkazů, přepisy cizích slov apod.? Užívá správně poznámek pod čarou? Nedopouští se pravopisných chyb a jazykových neobratností?

- Práce je formálně velice pečlivě zpracována.
- Práce je psána velmi dobře, jazyk je odborný, přesný a stylisticky vhodný pro akademický text.
- Jediná drobná výtka se týká francouzských bibliocitací. Autor automaticky překlopil citačních zvyklostí v souladu s anglosaským modelem i do francouzštiny (např.: Jean-Pierre Albert, „Les Animaux, Les Hommes et l'Alliance. Une Lecture Anthropologique de Quelques Textes Bibliques,“ *L'Homme* 189 (2009), s. 81–114). Další jazyky (jako např. češtině, němčina) jsou nicméně zredigovány v pořádku, tj. je to skutečně jen drobnost.

3) Práce s prameny: 8/8

Pracuje autor průhledným způsobem se sekundárními prameny? Využívá primární prameny a pracuje s pramennými jazyky všude tam, kde je to na místě? Pracuje s prameny metodicky správně?

Autor pracuje s prameny jednotně, transparentně a důsledně. Užívá klasické překlady, na všechny citované pasáže odkazuje. Sekundární prameny jsou v poznámkách i v bibliografii citovány systematicky a konzistentně.

4) Vlastní přínos: 8/8

Je práce pouze mechanickým kompilátem, nebo autor/ka své primární i sekundární prameny přetavuje v nějaký nový, organický celek a vnáší do tématu nějaký vlastní pohled?

Autor pracuje s celou škálou sekundární literatury, resp. navazuje na mnoho již existujících koncepcí, nicméně se mu je daří propojit do nového celku. Daří se mu např. nejen udržet si kritický odstup od teorií, na nichž staví, ale zároveň v práci načrtává relativně ambiciózní interpretační schéma, resp. rozpracovává originální přístup k biblickým textům skrze analogismus, což je méně obvyklý přístup než např. v biblistice. Rozhodně je práce skrze rozpracování analogického myšlení použitelná i v jiných oblastech, jako umění, filozofie nebo psychologie, což činí práci relevantní i mimo rámec religionistiky/filozofie (viz níže). Teorie a pozice, s nimiž autor pracuje, bývají někdy přebírány až nekriticky anebo interpretovány silně ideologicky – těmito tendencím se nicméně autor naprosto jasně vyhýbá. Tam, kde mu připadají přesvědčivé, je přebírá, a tam, kde nikoliv, je nahrazuje anebo sám přináší alternativní čtení. Jeho práce nese jasné znaky myšlenkové autonomie, kombinované s patřičnou mírou intelektuální pokory.

5) Obecný přesah práce: 8/8

Ústav filosofie a religionistiky FF UK

Je práce způsobem zpracování tématu zajímavá i pro toho, kdo se sám danou problematikou nezabývá?

Diplomová práce má potenciál být zajímavá i pro čtenáře, kteří se přímo nezabývají biblickými studii nebo AS. Tento potenciál vychází z několika aspektů, které propojují práci s širšími kulturními, filozofickými a etickými otázkami, čímž překračují rámec úzce zaměřených odborných studií. Práce využívá koncepty z AS, což je multidisciplinární pole, které zahrnuje filozofii, etiku, kulturní studia apod. Samotný obsah práce zároveň zkoumá alternativní ontologie, resp. dynamiku a historický vývoj ontologie západního světa. V tomto smyslu autor se opírá např. o J. Derridu, který kritizuje západní metafyziku za homogenizaci zvířat (pojem „animot“). Derridův přístup v kontextu AS přitahuje pozornost k tomu, jak jsou zvířata konceptualizována v kulturních textech, což může být zajímavé i pro neodborné čtenáře. P. Descola a jeho teorie ontologického obratu jsou dalším klíčovým prvkem, který umožňuje propojit starověké texty s moderním myšlením o přírodě a kultuře. Descolův přístup, který spojuje analogismus s různými způsoby myšlení o světě, může být fascinující pro čtenáře se zájmem o kulturní antropologii nebo environmentální filozofii. Podobně i rozbor tématu naturalismu přináší nový pohled na ekologickou krizi a na vztah mezi člověkem a přírodou. K. Stone, na jehož práci autor také staví, se věnuje otázce, jak biblické texty mohou přispět k současným debatám o násilí vůči zvířatům. Práce tak může sloužit jako teoretický základ pro diskuzi o tom, jak náboženské texty formují naše chápání vztahu k přírodě a zvířatům, což je otázka, která zajímá nejen akademickou obec, ale i širší veřejnost zabývající se etikou. Kapitola o problému antropocentrismu, kde autor diskutuje, zda je člověk v biblických textech oddělen od zbytku přírody, je také relevantní i pro širší publikum. Dnešní diskuze o lidské dominanci nad přírodou, jak ji formuloval například Viveiros de Castro, nabízí pohledy, které přesahují např. úzce zaměřená teologická studia a mohou být přitažlivé pro každého, kdo má zájem o otázky moci, nadvlády a etiky vůči zvířatům a přírodě.

Celkové hodnocení: 40/40

Práce splňuje všechny nároky kladené na bakalářskou práci, navrhuji ji přijmout k obhajobě a hodnotím ji 40 body a známkou *výborně*.

V Klínci u Prahy, dne 5. září 2024
Martin Pehal